

Ksenija Cipek, dipl. oec., Iva Uljanić, dipl.oec.

Oporezivanje inozemnih mirovina

Prema Zakonu o porezu na dohodak (Nar. nov., br. 177/04, 73/08, 80/10, 114/11 i 22/12 - u nastavku teksta: Zakon) primicima po osnovi nesamostalnog rada smatraju se između ostalog i mirovine ostvarene na temelju prijašnjih uplata doprinosa za obvezno mirovinsko osiguranje, a od 1. ožujka 2012. i mirovine rezidenata ostvarene u inozemstvu.

U ovom članku daje se kratki prikaz načina ostvarivanja prava iz mirovinskog osiguranja po osnovi rada u inozemstvu i način utvrđivanja dohotka i obračunavanja i plaćanja poreza na dohodak po osnovi mirovina ostvarenih u inozemstvu, kao i obveznih doprinosa, kratki prikaz o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja mirovina temeljem međunarodnih ugovora koje Republika Hrvatska ima u primjeni te prikaz poreznih olakšica koje umirovljenici mogu koristiti.

1. Ostvarivanje prava iz mirovinskog osiguranja po osnovi rada u inozemstvu

2012. godina je u zemljama Europske unije proglašena godinom aktivnog starenja i međugeneracijske solidarnosti kao poticaj na razmišljanje da Europljani žive duže i zdravije nego ikad prije. S tim u svezi može se zamijetiti i konstantan rast udjela starijih osoba (65 i više godina) u ukupnoj populaciji zemalja Europske unije (prema Eurostatu sa 10% u 1960. na 17% u 2008., a očekuje se da će do 2060. porasti na 30%, dok je udio starijih osoba (65 i više godina) u radno sposobnoj populaciji (od 15 do 65 godina) 1990. bio 20,6%, a 2008. je porasao na 25,3%, dok se u 2060. očekuje da će taj udio biti čak 53,5%), uzrokovanog s jedne strane niskim prirodnim priraštajem (koji je od 1961. u konstantnom padu s ponekim oscilacijama, sve do 2006.g. kad polako počinje rasti), a s druge strane upravo poboljšanjem zdravstvene njege i produljenja životnog vijeka (u zadnjih 50 godina za ukupno 10 godina, sa znatnim razlikama unutar zemalja EU) zahvaljujući i socijalno-ekonomsko-medicinskom napretku. Stoga, s razlogom je povećan i interes o umirovljenicima i njihovoj migraciji iz jedne u drugu zemlju nakon umirovljenja. U nastavku donosimo kratak pregled ostvarivanja prava hrvatskih rezidenata na mirovinu ostvarenu u državi s kojom Republika Hrvatska ima u primjeni ugovor o socijalnom osiguranju, te uobičajenu praksu ostvarivanja prava na mirovinu u Europskoj uniji.

1.1. Temeljem međunarodnih ugovora o socijalnom osiguranju

Republika Hrvatska sklopila je s drugim državama niz međunarodnih ugovora o socijalnom osiguranju, točnije njih 25, od toga je sa slijedećim državama ugovor sklopila nakon osamostaljenja:

- 1) Australijom
- 2) Austrijom
- 3) Belgijom
- 4) Bosnom i Hercegovinom
- 5) Bugarskom
- 6) Crnom Gorom
- 7) Češkom
- 8) Danskom
- 9) Italijom
- 10) Luksemburgom
- 11) Kanadom
- 12) Kanadskom pokrajinom Quebec
- 13) Mađarskom
- 14) Makedonijom
- 15) Nizozemskom
- 16) Njemačkom
- 17) Slovenijom
- 18) Slovačkom
- 19) Srbijom
- 20) Švicarskom,

a do sklapanja ugovora o socijalnom osiguranju između Republike Hrvatske i slijedećih država primjenjuju se ugovori preuzeti od bivše SFRJ:

- 1) Francuskom
- 2) Norveškom
- 3) Poljskom
- 4) Švedskom
- 5) Ujedinjenim Kraljevstvom Velike Britanije i Sjeverne Irske.

Također, potpisan je i ugovor sa Turskom, ali još nije u primjeni, dovršeni su stručni pregovori o nacrtima ugovora s državama: Francuskom, Novim Zelandom te Ujedinjenim Kraljevstvom Velike Britanije i Sjeverne Irske, ali navedeni ugovori još nisu potpisani, a u tijeku su još pregovori o sklapanju ugovora sa Poljskom, Čileom, Rumunjskom i Argentinom.

Njihovom primjenom u praksi građani Republike Hrvatske, koji su zaposleni ili borave u inozemstvu, kao i članovi njihovih obitelji, ostvaruju svoja prava na temelju rada, odnosno osiguranja u inozemstvu, a time i na odgovarajuće oblike socijalne sigurnosti (mirovinsko i zdravstveno osiguranje i slično).

Međunarodni su ugovori o socijalnom osiguranju, prema Ustavu Republike Hrvatske, dio unutarnjeg pravnog poretka, a po pravnoj su snazi iznad zakona te prema tome imaju prednost pred domaćim zakonodavstvom.

Na temelju tih ugovora (koji su sklopljeni i u primjeni), osiguranici na koje se odnosi pojedinačni ugovor, mogu ostvariti sva prava iz hrvatskog sustava mirovinskog osiguranja u dijelu koji je razmjernan trajanju staža navršenog u Republici Hrvatskoj. Ona prava koja ovise o trajanju navršenog mirovinskog staža, stječu se na osnovi zbrajanja staža navršenog u Republici Hrvatskoj i u stranoj državi. Također se na isti način stječe drugi dio mirovinskog davanja iz strane države. Pri rješavanju zahtjeva za priznanje prava na mirovinu primjenom međunarodnih ugovora o socijalnom osiguranju, razdoblja osiguranja navršena u inozemstvu moraju biti potvrđena od strane nositelja mirovinskog osiguranja države ugovornice, kako bi ih Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje (HZMO) mogao pribrojiti hrvatskim razdobljima osiguranja, radi ispunjenja uvjeta staža, propisanih za stjecanje prava na mirovinu iz hrvatskog osiguranja.

Naime, Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje (HZMO) je nadležan za pokretanje postupka za ostvarivanje prava na mirovinu kod inozemnog nositelja mirovinskog osiguranja u državama s kojima Republika Hrvatska ima ugovore o socijalnom osiguranju. U tom postupku HZMO zaprima i kompletira zahtjeve hrvatskih državljana za ostvarivanje prava na inozemnu mirovinu iz svih država ugovornica pri čemu rješava i zahtjev za ostvarivanje prava na mirovinu iz hrvatskog osiguranja. To vrijedi i obrnuto, pa hrvatski državljanin koji žive u inozemstvu svoje zahtjeve podnose tamošnjim nositeljima mirovinskog osiguranja, koji ih kompletiraju i proslijeđuju HZMO. Države ugovornice, ako je potrebno za ispunjavanje uvjeta prema njihovim propisima, pribrajaju hrvatski mirovinski staž, kao što i HZMO za stjecanje prava na hrvatsku mirovinu pribraja inozemni mirovinski staž. Međutim, **svaka država određuje visinu mirovine samo na temelju mirovinskog staža ostvarenog u toj državi i vrši isplatu mirovine izravno korisniku u drugu državu.** Isplata hrvatske i inozemne mirovine potpuno je neovisna jedna o drugoj. HZMO i inozemni mirovinski fondovi pružaju jedni drugima pravnu pomoć.

1.2. Praksa u Europskoj uniji

Fizičkim osobama koje su radile u nekoliko zemalja Europske unije, pri obračunu mirovine računavaju im se nakupljena mirovinska

prava u svakoj od njih. Zahtjev za ostvarivanje prava na mirovinu podnosi se:

- u zemlji u kojoj podnositelj živi (čak i ako je tamo radio kratko vrijeme), ili
- u zemlji u kojoj je zadnji put radio.

Zemlja u kojoj se podnosi zahtjev je tada odgovorna za obradu zahtjeva i prikupljanje podataka o uplaćenim doprinosima iz svih zemalja u kojoj je podnositelj radio. Ako fizička osoba nije nikad radila u zemlji u kojoj živi, tada treba zahtjev podnijeti nadležnoj upravi za mirovinsko osiguranje u zemlji u kojoj je posljednjom radila. Zahtjev za mirovinu u zemlji u kojoj fizička osoba sada živi može se podnijeti tek nakon što se dostigne dob za umirovljenje koja je propisana u toj zemlji. Ako fizička osoba ima pravo na mirovinu iz više zemalja, dio mirovine koji joj pripada iz pojedine zemlje ostvarit će tek nakon što dostigne dob za umirovljenje koja je propisana u pojedinoj zemlji, te zbog različitog uređenja mirovinskog sustava postoji mogućnost da će se neke mirovine početi isplaćivati ranije nego druge.¹

Tablica br. 1.: Uvjeti dobne granice mirovine za starosnu mirovinu u nekim zemljama EU

Spol	Dob za starosnu mirovinu										
	Belg.	Češka	Danska	Njem.	Estonija	Španj.	Franc.	Italija	Mađ.	Nizoz.	Austrija
Žene	65	56,4-60,4*	65	65	61	65	65	65 i 60**	62	65	60
Muškarci	65	61,1	65	65	63	65	65	65	62	65	65

Izvor: Joint Report on Pensions, Progress and key challenges in the delivery of adequate and sustainable pensions in Europe, Country profiles, 2010., European Commission, http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/occasional_paper/2010/pdf/ocp71_country_profiles_en.pdf

* ovisi o broju djece, odnosno žene sa većim brojem djece mogu ranije u mirovinu

U nekim zemljama EU, morat ćete čekati duže za početak crtanja mirovinu nego u drugima.

** 60 godina je za rad u privatnom sektoru

Mnoge zemlje već imaju propisano da će se navedena dob za starosnu mirovinu postepeno povećavati u narednih nekoliko godina.

Dakle, važno je unaprijed se upoznati sa mirovinskim sustavom pojedine zemlje u slučaju da je fizička osoba radila u više zemalja.

Primjerice, Hana iz Austrije radila je u Danskoj 15 godina, a zatim se vratila u Austriju krajem karijere. Kad je navršila 60 godina, ona može početi ostvarivati mirovinu u Austriji, ali će dobiti samo jedan dio budući da sa 60 godina ima pravo samo na austrijski dio mirovine, dok će danski dio dobiti tek kad navršši 65 godina.

2. Porez na dohodak na mirovine iz inozemstva

Hrvatska ne zaostaje za svjetskim, odnosno europskim trendovima, te je i u Hrvatskoj prema podacima Državnog zavoda za statistiku došlo do povećanja udjela osoba starih 60 i više godina u ukupnom stanovništvu sa 10,3% 1953.g. na 22,8% 2009.g., povećano je očekivano trajanje života sa 63,2 g. za žene i 59,1 g. za muškarce 1953.g. na 79,6 g. za žene i 72,9 g. za muškarce 2009.g., odnosno za oko 15 godina, prirodni prirast stanovništva u konstantom je padu od 1953. godine, a od 1991.g. je konstantno negativan. Iz svega pret-

1 Izvor: http://europa.eu/youreurope/citizens/work/retire/index_en.htm

hodno navedenog, a naročito činjenice da je u Hrvatskoj sve veći udio umirovljenika u odnosu na zaposlene, zbog veće pravednosti u oporezivanju, odnosno raspodjeli poreznog tereta na rezidente Republike Hrvatske, gdje je sukladno Ustavu svatko dužan sudjelovati razmjerno svojoj gospodarskoj snazi, Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dohodak² uvedena je odredba po kojoj mirovine rezidenata ostvarene u inozemstvu više nisu oslobođene oporezivanja. Naime, tim je Zakonom u članku 14. stavku 2. Zakona o porezu na dohodak, kojim se propisuje što se smatra primitkom od nesamostalnog rada, dodana točka 4. koja glasi: „mirovine rezidenata ostvarene u inozemstvu“. Navedeno znači da se od 1. ožujka 2012. i mirovine rezidenata ostvarene u inozemstvu smatraju primicima od nesamostalnog rada i oporezuju na način koji je propisan i za mirovine ostvarene u tuzemstvu, odnosno na način propisan za dohodak od nesamostalnog rada kojeg rezidenti ostvare u inozemstvu, osim ako ugovorima o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja, odnosno međunarodnim ugovorima nije drugačije propisano.

Dakle, prema članku 14. Zakona i članku 12. Pravilnika o porezu na dohodak³ (dalje u tekstu: Pravilnik) primicima od nesamostalnog rada smatraju se:

- mirovine ostvarene na temelju prijašnjih uplata doprinosa za obvezno mirovinsko osiguranje koje isplaćuju zakonom utvrđene ustanove mirovinskog osiguranja i mirovinska osiguravajuća društva na temelju prijašnjih uplata obveznog doprinosa za mirovinsko osiguranje na temelju individualne kapitalizirane štednje,
- mirovine koje isplaćuju osiguravatelji (mirovinska osiguravajuća društva i drugi isplatiitelji osiguranih svota) na temelju prijašnjih uplata poslodavca za dopunski dio mirovine, ako su te uplate bile oslobođene oporezivanja,
- mirovine koje se isplaćuju poduzetnicima koji su obavljali samostalnu djelatnost, poduzetnicima fizičkim osobama koji su plaćali porez na dobit i drugim fizičkim osobama na temelju prijašnjih uplata doprinosa u propisano obvezno osiguranje, a koji su bili porezno dopustivi izdatak ili rashod,
- obiteljske mirovine, osim obiteljskih mirovina koje djeca ostvaruju nakon smrti roditelja prema Zakonu o mirovinskom osiguranju i Zakonu o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji te obiteljskih mirovina koje ostvaruju fizičke osobe-članovi obitelji smrtno stradalog, zatočenog ili nestalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata prema Zakonu o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji,
- mirovine rezidenata ostvarene u inozemstvu.

Umirovljenicima se u smislu Zakona i Pravilnika smatraju fizičke osobe koje ostvaruju navedene primitke, a iznimno umirovljenikom se ne smatra fizička osoba kojoj je isplata mirovine od zakonom utvrđene ustanove mirovinskog osiguranja prestala zbog ponovnog zaposlenja ili početka obavljanja registrirane samostalne djelatnosti, iako ostvaruje mirovinu od mirovinskoga osiguravajućeg društva na temelju prijašnjih uplata obveznih doprinosa za mirovinsko osiguranje na temelju individualne kapitalizirane štednje i/ili isplate od mirovinskoga osiguravajućeg društva i drugih isplatiitelja na temelju prijašnjih premija osiguranja za dopunski dio mirovine.

Prema članku 62. Zakona porezni obveznici koji između ostalog ostvare dohodak od nesamostalnog rada izravno iz inozemstva obvezni su podnijeti prijavu radi upisa u registar poreznih obveznika

(RPO) i to u roku 8 dana od dana početka ostvarivanja primitka nadležnoj ispostavi Porezne uprave prema svom prebivalištu, odnosno uobičajenom boravištu na Obrascu RPO.

Mjesečni predujam poreza na dohodak od nesamostalnog rada (mirovine) obračunava, obustavlja i uplaćuje isplatiitelj mirovine, odnosno **sam porezni obveznik za mirovinu ostvarenu izravno iz inozemstva bez posredstva tuzemnog isplatiitelja**, a obračunava se od **porezne osnovice** koju čini:

- iznos svih primitaka od nesamostalnog rada ostvarenih tijekom jednog mjeseca,
- umanjeno za izdatke (doprinosi za obvezna osiguranja iz primitka; za umirovljenike – dodatni doprinosi za zdravstveno osiguranje) koji su uplaćeni i
- umanjeno za iznos mjesečnoga osobnog odbitka, a koji se umirovljenicima priznaje u visini ukupne mirovine ostvarene u poreznom razdoblju, a najviše do 3.400,00 kuna mjesečno (za razliku od poreznih obveznika koji nisu umirovljenici a koji osnovni osobni odbitak mogu koristiti u visini 2.200,00 kuna), uvećanom za možebitni osobni odbitak za uzdržavane članove uže obitelji, uzdržavanu djecu i invalidnost/tjelesno oštećenje umirovljenika i njegovih uzdržavanih članova.

Na tako utvrđenu poreznu osnovicu primjenjuju se **porezne stope od 12%, 25% i 40%** i to:

Porezna stopa	Mjesečna porezna osnovica	Godišnja porezna osnovica
12%	do 2.200,00 kn	do 26.400,00 kn
25%	iznad 2.200,00 kn do 8.800,00 kn (idući 6.600,00 kn)	iznad 26.400,00 do 105.600,00 kn (idući 79.200,00 kn)
40%	iznad 8.800,00 kn	iznad 105.600,00 kn

Porez na dohodak uvećava se za **prirez porezu na dohodak** koji uvedu jedinice lokalne i područne samouprave prema Zakonu o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.

ističemo...

Predujam poreza na dohodak od nesamostalnog rada se obračunava, obustavlja i uplaćuje prilikom svake isplate prema propisima koji važe na dan isplate, odnosno za mirovine ostvarene izravno u inozemstvu u roku 8 dana od dana primitka mirovine.

Osobni odbitak pri utvrđivanju predjuma poreza na dohodak od nesamostalnog rada-mirovine priznaje se i utvrđuje na temelju porezne kartice koju za umirovljenika imaju isplatiitelji mirovina, odnosno ako se radi o mirovini ostvarenoj u inozemstvu onda poreznu karticu može zatražiti i držati sam porezni obveznik (ako želi iskoristiti osobni odbitak pri obračunu inozemne mirovine). Poreznu karticu besplatno izdaje Porezna uprava, a isplatiitelji mirovina, odnosno sami porezni obveznici, dužni su je čuvati dok se isplaćuje mirovina. Osnovni osobni odbitak i osobni odbitak za uzdržavane članove i njihovu i/ili vlastitu invalidnost umirovljenik može tijekom poreznog razdoblja koristiti samo kod onog isplatiitelja mirovine kod kojega se nalazi porezna kartica. Umirovljenik kod drugih isplatiitelja mirovine osobni odbitak istodobno ne smije koristiti, odnosno ti isplatiitelji mirovine dužni su obračunati porez ne uzimajući u obzir osobni odbitak. Primjerice, ako umirovljenik ostvaruje mirovinu od HZMO-a i kod njega se nalazi njegova porezna kartica, a istodobno ostvaruje mirovinu iz inozemstva, tada pri obračunu poreza na dohodak po osnovi mirovi-

2 Narodne novine, broj 22/12

3 Pravilnik o porezu na dohodak (Narodne novine, broj 95/05, 96/06, 68/07, 146/08, 2/09, 9/09, 146/09, 123/10 i 137/11)

hodno navedenog, a naročito činjenice da je u Hrvatskoj sve veći udio umirovljenika u odnosu na zaposlene, zbog veće pravednosti u oporezivanju, odnosno raspodjeli poreznog tereta na rezidente Republike Hrvatske, gdje je sukladno Ustavu svatko dužan sudjelovati razmjerno svojoj gospodarskoj snazi, Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dohodak² uvedena je odredba po kojoj mirovine rezidenata ostvarene u inozemstvu više nisu oslobođene oporezivanja. Naime, tim je Zakonom u članku 14. stavku 2. Zakona o porezu na dohodak, kojim se propisuje što se smatra primitkom od nesamostalnog rada, dodana točka 4. koja glasi: „mirovine rezidenata ostvarene u inozemstvu“. Navedeno znači da se od 1. ožujka 2012. i mirovine rezidenata ostvarene u inozemstvu smatraju primicima od nesamostalnog rada i oporezuju na način koji je propisan i za mirovine ostvarene u tuzemstvu, odnosno na način propisan za dohodak od nesamostalnog rada kojeg rezidenti ostvare u inozemstvu, osim ako ugovorima o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja, odnosno međunarodnim ugovorima nije drugačije propisano.

Dakle, prema članku 14. Zakona i članku 12. Pravilnika o porezu na dohodak³ (dalje u tekstu: Pravilnik) primicima od nesamostalnog rada smatraju se:

- mirovine ostvarene na temelju prijašnjih uplata doprinosa za obvezno mirovinsko osiguranje koje isplaćuju zakonom utvrđene ustanove mirovinskog osiguranja i mirovinska osiguravajuća društva na temelju prijašnjih uplata obveznog doprinosa za mirovinsko osiguranje na temelju individualne kapitalizirane štednje,
- mirovine koje isplaćuju osiguratelji (mirovinska osiguravajuća društva i drugi isplatiitelji osiguranih svota) na temelju prijašnjih uplata poslodavca za dopunski dio mirovine, ako su te uplate bile oslobođene oporezivanja,
- mirovine koje se isplaćuju poduzetnicima koji su obavljali samostalnu djelatnost, poduzetnicima fizičkim osobama koji su plaćali porez na dobit i drugim fizičkim osobama na temelju prijašnjih uplata doprinosa u propisano obvezno osiguranje, a koji su bili porezno dopustivi izdatak ili rashod,
- obiteljske mirovine, osim obiteljskih mirovina koje djeca ostvaruju nakon smrti roditelja prema Zakonu o mirovinskom osiguranju i Zakonu o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji te obiteljskih mirovina koje ostvaruju fizičke osobe-članovi obitelji smrtno stradalog, zatočenog ili nestalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata prema Zakonu o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji,
- mirovine rezidenata ostvarene u inozemstvu.

Umirovljenicima se u smislu Zakona i Pravilnika smatraju fizičke osobe koje ostvaruju navedene primitke, a iznimno umirovljenikom se ne smatra fizička osoba kojoj je isplata mirovine od zakonom utvrđene ustanove mirovinskog osiguranja prestala zbog ponovnog zaposlenja ili početka obavljanja registrirane samostalne djelatnosti, iako ostvaruje mirovinu od mirovinskoga osiguravajućeg društva na temelju prijašnjih uplata obveznih doprinosa za mirovinsko osiguranje na temelju individualne kapitalizirane štednje i/ili isplate od mirovinskoga osiguravajućeg društva i drugih isplatiitelja na temelju prijašnjih premija osiguranja za dopunski dio mirovine.

Prema članku 62. Zakona porezni obveznici koji između ostalog ostvare dohodak od nesamostalnog rada izravno iz inozemstva obvezni su podnijeti prijavu radi upisa u registar poreznih obveznika

(RPO) i to u roku 8 dana od dana početka ostvarivanja primitka nadležnoj ispostavi Porezne uprave prema svom prebivalištu, odnosno uobičajenom boravištu na Obrascu RPO.

Mjesečni predujam poreza na dohodak od nesamostalnog rada (mirovine) obračunava, obustavlja i uplaćuje isplatiitelj mirovine, odnosno **sam porezni obveznik za mirovinu ostvarenu izravno iz inozemstva bez posredstva tuzemnog isplatiitelja**, a obračunava se od **porezne osnovice** koju čini:

- iznos svih primitaka od nesamostalnog rada ostvarenih tijekom jednog mjeseca,
- umanjeno za izdatke (doprinosi za obvezna osiguranja iz primitka; za umirovljenike – dodatni doprinosi za zdravstveno osiguranje) koji su uplaćeni i
- umanjeno za iznos mjesečnoga osobnog odbitka, a koji se umirovljenicima priznaje u visini ukupne mirovine ostvarene u poreznom razdoblju, a najviše do 3.400,00 kuna mjesečno (za razliku od poreznih obveznika koji nisu umirovljenici a koji osnovni osobni odbitak mogu koristiti u visini 2.200,00 kuna), uvećanom za možebitni osobni odbitak za uzdržavane članove uže obitelji, uzdržavanu djecu i invalidnost/tjelesno oštećenje umirovljenika i njegovih uzdržavanih članova.

Na tako utvrđenu poreznu osnovicu primjenjuju se **porezne stope od 12%, 25% i 40%** i to:

Porezna stopa	Mjesečna porezna osnovica	Godišnja porezna osnovica
12%	do 2.200,00 kn	do 26.400,00 kn
25%	iznad 2.200,00 kn do 8.800,00 kn (idući 6.600,00 kn)	iznad 26.400,00 do 105.600,00 kn (idući 79.200,00 kn)
40%	iznad 8.800,00 kn	iznad 105.600,00 kn

Porez na dohodak uvećava se za **prirez porezu na dohodak** koji uvedu jedinice lokalne i područne samouprave prema Zakonu o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.

ističemo...

Predujam poreza na dohodak od nesamostalnog rada se obračunava, obustavlja i uplaćuje prilikom svake isplate prema propisima koji važe na dan isplate, odnosno za mirovine ostvarene izravno u inozemstvu u roku 8 dana od dana primitka mirovine.

Osobni odbitak pri utvrđivanju predjuma poreza na dohodak od nesamostalnog rada-mirovine priznaje se i utvrđuje na temelju porezne kartice koju za umirovljenika imaju isplatiitelji mirovina, odnosno ako se radi o mirovini ostvarenoj u inozemstvu onda poreznu karticu može zatražiti i držati sam porezni obveznik (ako želi iskoristiti osobni odbitak pri obračunu inozemne mirovine). Poreznu karticu besplatno izdaje Porezna uprava, a isplatiitelji mirovina, odnosno sami porezni obveznici, dužni su je čuvati dok se isplaćuje mirovina. Osnovni osobni odbitak i osobni odbitak za uzdržavane članove i njihovu i/ili vlastitu invalidnost umirovljenik može tijekom poreznog razdoblja koristiti samo kod onog isplatiitelja mirovine kod kojega se nalazi porezna kartica. Umirovljenik kod drugih isplatiitelja mirovine osobni odbitak istodobno ne smije koristiti, odnosno ti isplatiitelji mirovine dužni su obračunati porez ne uzimajući u obzir osobni odbitak. Primjerice, ako umirovljenik ostvaruje mirovinu od HZMO-a i kod njega se nalazi njegova porezna kartica, a istodobno ostvaruje mirovinu iz inozemstva, tada pri obračunu poreza na dohodak po osnovi mirovi-

2 Narodne novine, broj 22/12

3 Pravilnik o porezu na dohodak (Narodne novine, broj 95/05, 96/06, 68/07, 146/08, 2/09, 9/09, 146/09, 123/10 i 137/11)

ne iz inozemstva neće dohodak umanjiti za osobni odbitak jer će isti iskoristiti HZMO pri obračunu tuzemne mirovine.

Nadalje, sukladno članku 39. Zakona godišnju poreznu prijavu između ostalog obvezno podnosi porezni obveznik ako u poreznom razdoblju ostvari dohodak od nesamostalnog rada kod dva ili više poslodavca istodobno, te ako ostvari dohodak izravno iz inozemstva pri čemu predujmovi poreza na dohodak od tog dohotka nisu u tuzemstvu plaćeni i/ili su u tuzemstvu plaćeni u iznosu manjem od iznosa koji bi se obračunao prema odredbama Zakona. U tom slučaju u godišnjoj poreznoj prijavi iskazuje samo dohodak za koji je obavezan podnijeti godišnju poreznu prijavu i dohodak od nesamostalnog rada, a ako uz dohodak za koji je obavezan podnijeti godišnju poreznu prijavu i dohodak od nesamostalnog rada porezni obveznik iskaže i dohodak iz ostalih izvora iz članka 5. Zakona, obavezan je iskazati ukupno ostvareni dohodak u poreznom razdoblju, a prema članku 5. Zakona.

Slijedom navedenog, razvidno je da je porezni obveznik, umirovljenik, koji mirovinu ostvaruje istodobno iz tuzemstva i iz inozemstva, odnosno kod dva različita isplatitelja mirovine, obavezan podnijeti godišnju poreznu prijavu i u istoj iskazati samo dohodak ostvaren od nesamostalnog rada, znači samo tuzemnu i inozemnu mirovinu (osim ako nije i po nekoj drugoj osnovi obavezan podnijeti poreznu prijavu). Na taj će način doći do izravnjanja porezne osnovice i do ravnomjernog godišnjeg oporezivanja.

ističemo...

Porezni obveznik, dakle, za mirovinu ostvarenu iz inozemstva mora:

- podnijeti prijavu za upis u registar obveznika poreza na dohodak ispostavi Porezne uprave nadležnoj prema njegovom prebivalištu ili uobičajenom boravištu (a to mogu učiniti i njegovi opunomoćenici) u roku od osam dana od dana početka ostvarivanja primitaka,
- obračunati i uplatiti predujam poreza na dohodak u roku od osam dana od dana primitka dohotka na propisane uplatne račune,
- podnijeti ID obrazac najkasnije do 15. dana u mjesecu za isplate u prethodnom mjesecu ispostavi Porezne uprave prema svom prebivalištu/uobičajenom boravištu,
- podnijeti IP obrazac najkasnije do 31. siječnja tekuće za prethodnu kalendarsku godinu ispostavi Porezne uprave prema svom prebivalištu/uobičajenom boravištu.

Važno je napomenuti i da se sukladno članku 8. Pravilnika oporezivi primici od kojih je porezni obveznik dužan platiti porez u tuzemstvu, a ostvareni su u inozemstvu (izravno ili neizravno) u stranoj valuti, **preračunavaju u kunsku vrijednost prema srednjem tečaju Hrvatske narodne banke važećem na dan primitka**. Iznimno, ako se dan primitka tijekom poreznog razdoblja ne može točno utvrditi, preračunavanje na srednji tečaj Hrvatske narodne banke obavlja se s 31. 12. godine u kojoj je oporezivi primitak u inozemstvu ostvaren, a u slučaju poreznog razdoblja kraćeg od kalendarske godine, na posljednji dan u mjesecu s kojim završava to kraće porezno razdoblje.

Primjer 1:

Porezni obveznik sa prebivalištem u gradu Zagrebu ostvario je 2. travnja 2012. mirovinu od HZMO-a u iznosu 2.500,00 kuna bruto. HZMO ima poreznu karticu poreznog obveznika te je pri obračunu porezne osnovice dohodak umanjio za osnovni osobni odbitak i po

toj osnovi nema obveze za uplatu predujma poreza i prireza budući da je iznos osnovnog osobnog odbitka u ovom slučaju jednak iznosu mirovine. Porezni obveznik je 5. travnja 2012. ostvario i mirovinu iz SAD-a u iznosu od 500 USD (odnosno 2.842,96 kn preračunato prema srednjem tečaju Hrvatske narodne banke), a 10. travnja 2012. mirovinu iz Australije u iznosu 200 AUD (odnosno 1.175,43 kn preračunato prema srednjem tečaju Hrvatske narodne banke). Porezni obveznik je obavezan podnijeti prijavu za upis u RPO, sam obračunati predujam poreza na dohodak na ostvarene mirovine iz inozemstva i uplatiti ga u roku 8 dana od dana stjecanja primitka, te najkasnije do 15. svibnja 2012. podnijeti ID obrazac nadležnoj ispostavi Porezne uprave. Obračun poreza na dohodak i prireza je slijedeći:

R. br.	Opis	Iznos	
		SAD	Australija
1.	Mjesečna mirovina („bruto“)	2.842,96	1.175,43
2.	Uplaćeni doprinosi za mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti 20%	-	-
3.	Dohodak	2.842,96	1.175,43
4.	Osobni odbitak	-	-
5.	Porezna osnovica	2.842,96	1.175,43
6.	Porezna osnovica za primjenu stope 12% (do 2.200,00 kn)	2.200,00	-
7.	Porezna osnovica za primjenu stope 25% (na idućih 6.600,00 kn)	642,96	1.175,43
8.	Porezna osnovica za primjenu stope 40% (iznad 8.800,00 kn)	-	-
9.	Porez po stopi 12%	264,00	-
10.	Porez po stopi 25%	160,74	293,86
11.	Porez po stopi 40%	-	-
12.	Porez ukupno	424,74	293,86
13.	Prirez Grad Zagreb 18%	76,45	52,89
14.	Ukupno porez i prirez	501,19	346,75
15.	Iznos mirovine („neto“)	2.341,77	828,68

Iz navedenog je vidljivo da porezni obveznik ne može koristiti osnovni osobni odbitak pri obračunu inozemnih mirovina jer se njegova porezna kartica nalazi kod HZMO-a, međutim budući da je obavezan podnijeti godišnju poreznu prijavu jer je ostvario 3 mirovine istodobno od različitih isplatitelja, pri godišnjem obračunu moći će iskoristiti neiskorišteni osnovni osobni odbitak.

Budući da se porez na dohodak obračunava kumulativno pri svakoj isplati u tijeku jednog mjeseca, a da u oba slučaja u smislu obračunavanja i plaćanja poreza, porezni obveznik preuzima ulogu isplatitelja, kod obračuna poreza na dohodak na mirovinu iz Australije ne može primijeniti stopu od 12% budući da je istu već primijenio za mirovinu iz SAD-a, već samo slijedeću, stopu od 25%.

Porezni obveznik može porez na dohodak i prirez porezu na dohodak uplatiti i odjednom, ali u roku 8 dana od dana stjecanja mirovine iz SAD-a i to na slijedeći uplatni račun:

Žiroračun za porez na dohodak i prirez (za Zagreb): 1001005-1713312009

68 1406 – OIB poreznog obveznika

Do 15. svibnja 2012. podnijet će ID obrazac za obe mirovine ostvarene iz inozemstva.

IZVJEŠĆE

o primicima od nesamostalnog rada (plaći i mirovini), porezu na dohodak i prirezu
te doprinosima za obvezna osiguranja u mjesecu travnju godine 2012.

(iznosi u kunama i lipama)

I.	PODACI O PODNOSITELJU IZVJEŠĆA											
1.	NAZIV/IME I PREZIME	Ivo Ivić										
2.	ADRESA	Cvjetni trg 1, Zagreb										
3.	POREZNI BROJ	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
4.	IDENTIFIKATOR											8
II.	PODACI O ISPLAĆENIM PRIMICIMA I OBRAČUNU POREZA											IZNOSI
1.	ISPLAĆENI PRIMICI (članak 14. Zakona)											4.018,39
2.	IZDACI (2.1. + 2.2., članak 16. Zakona)											–
2.1.	- za mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti											
2.2.	- za mirovinsko osiguranje na temelju individualne kapit. štednje											
2.3.	- ostali doprinosi obračunani i obustavljeni od primitaka											
3.	DOHODAK (članak 13. Zakona)											4.018,39
4.	OSOBNI ODBICI (članak 36. stavci 1. i 2. Zakona)											–
5.	POREZNA OSNOVICA (3. – 4., članak 45. stavak 4. Zakona)											4.018,39
6.	OBRAČUNAN POREZ NA DOHODAK I PRIREZ (6.1. + 6.2.)											847,94
6.1.	- porez na dohodak											718,60
6.2.	- prirez porezu na dohodak											129,34
7.	UPLAĆEN POREZ NA DOHODAK I PRIREZ											847,94
8.	Broj radnika i ostalih primatelja, odnosno umirovljenika											1
III.	OBRAČUNANI DOPRINOSI UKUPNO											
1.	Doprinosi za mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti											
1.1.	- doprinos za mirovinsko osiguranje											
1.2.	- dodatni doprinos za staž osiguranja koji se računa s povećanim trajanjem											
2.	Doprinos za mirovinsko osiguranje na temelju individualne kapitalizirane štednje											
2.1.	- doprinos za mirovinsko osiguranje na temelju individualne kapitalizirane štednje											
2.2.	- dodatni doprinos za staž osiguranja koji se računa s povećanim trajanjem											
3.	Doprinosi za obvezna zdravstvena osiguranja											
3.1.	- doprinos za zdravstveno osiguranje											
3.2.	- doprinos za zdravstveno osiguranje zaštite zdravlja na radu											
3.3.	- posebni doprinos za korištenje zdravstvene zaštite u inozemstvu											
4.	Doprinos za slučaj nezaposlenosti											
4.1.	- doprinos za zapošljavanje											
4.2.	- posebni doprinos za poticanje zapošljavanja osoba s invaliditetom											
5.	Broj osiguranih osoba											

Datum sastavljanja **2. svibnja. 2012.**

Potvrda primitka: _____

(pečat i potpis ovlaštene osobe)

Potvrda primitka:

1 za radnike u radnom odnosu, općenito 2 za članove predstavničkih tijela 3 za poduzetničku plaću 4 za umirovljenike
5 za primatelje nadnade plaće 6 za izaslanog radnika 7 za radnike u kućanstvu

IV. PODACI O OBRAČUNANOM POREZU I PRIREZU PREMA OPĆINI / GRADU							
Red. broj	Općina / grad				Obračunani iznos		
	Šifra			Naziv općine / grada	Poreza	Prireza	Ukupno
1.	2			3	4	5	6 (4 + 5)
1	1	3	3	Zagreb	718,60	129,34	847,94
2.							
3.							
4.							
5.							
UKUPNO					718,60	129,34	847,94

Identifikator	Podnositelj za osiguranike
8	porezni obveznik koji je dužan obračunati predujam poreza na dohodak prema primicima po osnovi rada (plaća) za poslodavca diplomatsku misiju i konzularni ured stranih država i međunarodnih organizacija koji u RH uživaju diplomatski imunitet i primitku iz inozemstva

2.1. Ugovori o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja

Svaka zemlja svojim zakonima uređuje pitanje oporezivanja mirovina, osim ako je u primjeni bilateralni ili multilateralni ugovor o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja, koji je po svojoj snazi iznad tuzemnih zakona. U pravilu postoje tri tipa mirovina:

- državne mirovine (zakonski sustavi socijalnog osiguranja) koje se isplaćuju svima ili većini umirovljenika i mogu ili ne moraju biti povezane sa iznosom doprinosa ili poreza koje je fizička osoba uplaćivala
- mirovine koje osigurava poslodavac (obvezatni mirovinski sustavi za zaposlenike):
 - kada je definiran, fiksni iznos mirovine i na poslodavcu je da omogući da se taj plan očekivanog primitka realizira
 - kada je određen iznos doprinosa koje poslodavac plaća i mirovina ovisi o visini tog doprinosa i povrata na investiciju
- individualni plan mirovina (privatni mirovinski sustavi) gdje iznos mirovine ovisi o iznosu doprinosa koje uplaćuje sama fizička osoba i o povratu na investicije.

Većina zemalja potiče štednju za starost putem ova dva pristupa:

- EET (exempt, exempt, tax – neoporezivo, neoporezivo, oporezivo):
 - E – doprinosi se plaćaju iz neoporezivog primitka i umanjuju poreznu osnovicu (često do određenog iznosa)
 - E – dobit od investiranja mirovinskog fonda je oslobođena oporezivanja (osim u Danskoj, Italiji i Švedskoj)
 - T – primici su oporezivi pri stjecanju mirovine (kad dobrovoljno povlače sredstva ili kad je to zakonom propisano)
- TEE (tax, exempt, exempt – oporezivo, neoporezivo, neoporezivo):
 - T – doprinosi nisu oslobođeni oporezivanja, odnosno uplaćuju se iz oporezivog dohotka i ne umanjuju poreznu osnovicu (primjerice ako se depozit na štedni račun u banci uplaćuje iz oporezivog dohotka)
 - E – dobit od investiranja nije oporeziva (primjerice kamata na štednju)
 - E – isplata mirovina nije oporeziva (primjerice podizanje štednje sa računa u banci, dobrovoljnog mirovinskog osiguranja i sl.)

U pravilu ova dva pristupa, ako se koriste iste vrijednosti, daju iste rezultate. Međutim razvijene zemlje koje imaju sve starije stanovništvo podržavaju EET sistem budući da umanjeње porezne osnovice

za uplaćene doprinose potiče građane na štednju za starost, a državi omogućava prevladavanje svojevrsnog demografskog vremenskog jaza, budući da će ostvariti veće porezne prihode kada se starije osobe budu više oslanjale na pomoć države.

Međutim EET sistem može dovesti do EEE sistema (exempt, exempt, exempt – neoporezivo, neoporezivo, neoporezivo) u prekograničnim slučajevima (primjerice kada fizička osoba plaća doprinose u jednoj državi i prilikom odlaska u mirovinu postaje rezidentom druge države koja ne oporezuje mirovine ostvarene u inozemstvu, a država u kojoj je fizička osoba uplaćivala doprinose ne oporezuje mirovine isplaćene nerezidentima, ili kad jedna država koristi EET sistem, a druga TEE sistem). To zemlje u pravilu rješavaju međusobnim, bilateralnim ili multilateralnim ugovorima.

Prema OECD-ovom Modelu ugovora o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja, mirovine i druga slična primanja isplaćena rezidentu države ugovornice s obzirom na njegov prijašnji nesamostalni rad, oporezuju se samo u toj državi, dok sve mirovine koje fizičkoj osobi plaća država ugovornica ili njena politička jedinica niže razine ili njena lokalna vlast, ili se isplaćuju iz njihovih fondova za usluge obavljene za tu državu, političku jedinicu niže razine ili lokalnu vlast, oporezuju se samo u toj državi. Međutim te se mirovine oporezuju samo u drugoj državi ugovornici ako je fizička osoba rezident i državljanin te države. *Primjerice, fizička osoba A.A. radi za poslodavca BP u Velikoj Britaniji 30 godina i nakon odlaska u mirovinu ostvaruje fiksnu mirovinu od 5.000,00 funti mjesečno. Fizička osoba A.A. se nakon umirovljenja preselila u Španjolsku i postaje njezin rezident. Prema OECD-ovom Modelu Španjolska ima pravo oporezivanja mirovine. Međutim države mogu bilateralnim sporazumima definirati i drugačije uvjete oporezivanja.*

Republika Hrvatska ima u primjeni 52. Ugovora o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja i to sa sljedećim zemljama:

Tablica br. 2.: Ugovori o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja koje je sklopila i preuzela Republika Hrvatska i koji su u primjeni

R. br.	DRŽAVA	Početak primjene	NN – MEĐUNARODNI UGOVORI
1.	Albanija	1.1.1998.	13/95
2.	Armenija	1.1.2011.	13/09
3.	Austrija	1.1.2002.	3/01
4.	Belgija	1.1.2005.	6/03
5.	Bjelorusija	1.1.2005.	3/04
6.	BiH	1.1.2006.	2/05

R. br.	DRŽAVA	Početak primjene	NN – MEĐUNARODNI UGOVORI
7.	Bugarska	1.1.1999.	3/98
8.	Crna Gora	3.6.2006.	3/03
9.	Češka	1.1.2000.	8/99
10.	Čile	1.1.2005.	10/04
11.	Danska	1.1.2010.	12/08
12.	Estonija	1.1.2005.	8/03
13.	Finska	8.10.1991.	53/91
14.	Francuska	1.1.2006.	7/04
15.	Grčka	1.1.1999.	18/97
16.	Irska	1.1.2004.	16/03
17.	Iran	1.1.2009.	10/04
18.	Island	1.1.2012.	3/11
19.	Italija	1.1.2010.	10/2002
20.	Izrael	1.1.2008.	11/06
21.	Jordan	1.1.2007.	11/05
22.	JAR	1.1.1998.	17/97
23.	Kanada	1.1.2000.	12/99
24.	Kina	1.1.2002.	3/01
25.	Koreja	1.1.2007.	7/06, 1/07
26.	Kuvajt	1.1.2004.	15/02
27.	Latvija	1.1.2002.	3/01
28.	Litva	1.1.2002.	3/01
29.	Mađarska	1.1.1999.	11/97
30.	Malta	1.1.2000.	7/99
31.	Makedonija	1.1.1997.	13/95
32.	Malezija	1.1.2005.	6/03
33.	Mauricijus	1.1.2004.	10/03
34.	Moldova	1.1.2007.	3/06
35.	Nizozemska	1.1.2002.	3/01
36.	Norveška	8.10.1991.	53/91
37.	Njemačka	1.1.2007.	9/06
38.	Oman	1.1.2012.	9/2010
39.	Poljska	1.1.1997.	13/95
40.	Rumunjska	1.1.1997.	11/96
41.	Rusija	1.1.1998.	11/96
42.	San Marino	1.1.2006.	10/05
43.	Sirija	1.1.2010.	12/08
44.	Slovačka	1.1.1997.	11/96
45.	Slovenija	1.1.2006.	8/05
46.	Srbija	1.1.2005.	3/03
47.	Španjolska	1.1.2007.	3/06
48.	Švedska	8.10.1991.	53/91
49.	Švicarska	1.1.2000.	8/99
50.	Turska	1.1.2001.	5/99
51.	Ukrajina	1.1.2002.	11/97
52.	Ujedinjeno Kraljevstvo	8.10.1991.	53/91

U većini tih Ugovora vrijedi pravilo da se **mirovine oporezuju u državi rezidentnosti** prema OECD-ovom Modelu, a te zemlje su:

Albanija, Armenija, Austrija, Bjelorusija, Bosna i Hercegovina, Bugarska, Crna Gora, Češka, Čile, Estonija, Francuska, Grčka, Iran, Irska, Island, Italija, Izrael, Jordan, Koreja, Kuvajt, Latvija, Litva, Mađarska, Malezija, Malta, Moldova, Norveška, Rumunjska, Rusija, Sirija, Slovačka, Slovenija, Srbija, Španjolska, Švicarska, Turska, Ujedinjeno Kraljevstvo i Ukrajina.

U tim je Ugovorima pitanje mirovina uređeno na isti način, i to:

- mirovine i druga slična primanja koji su plaćeni rezidentu države ugovornice po osnovi prijašnjeg nesamostalnog rada, oporezuju se samo u toj državi-državi rezidentnosti. Ove odredbe primjenjuju se i na mirovine koje se odnose na službu vezanu uz djelatnost države ugovornice ili njene lokalne vlasti,
- sve mirovine koje fizičkoj osobi plaća država ugovornica ili njena lokalna vlast, ili se isplaćuju iz njihovih sredstava za usluge obavljene za tu državu ili njeno tijelo oporezuju se samo u toj državi. Međutim, te se mirovine oporezuju samo u drugoj državi ugovornici ako je fizička osoba rezident i državljanin te države (taj uvjet mora biti kumulativno zadovoljen).

Primjerice ako mirovinski fond iz Austrije isplaćuje mirovinu rezidentu i državljaninu Republike Hrvatske, tada će se sukladno Ugovoru ta mirovina oporezivati samo u Republici Hrvatskoj.

Kod pojedinih su ugovora dodani i neki izuzeci koje navodimo u nastavku:

- u ugovoru s **Italijom** određeno je da se gore navedene odredbe neće primjenjivati ako primatelj dohotka, u skladu s propisima države čiji je rezident, ne podliježe oporezivanju toga dohotka. U tom slučaju, takvi dohoci mogu se oporezivati u onoj državi u kojoj su nastali. Također, plaćanja uslijed prekida radnog odnosa, periodične naknade ili slične gotovinske isplate oporezuje Italija;
- u ugovoru s **Kuvajtom** dodatno se pojašnjava izraz „mirovine i druga slična primanja” na način da isti označava povremena davanja nakon umirovljenja plaćena s obzirom na bivše zaposlenje ili na ime naknade štete za ozljede nastale u svezi bivšeg zaposlenja.
- u ugovoru s **Norveškom** dodana je odredba da se iznimno, mirovina što ih fizičkoj osobi isplaćuje Republika Hrvatska iz budžeta ili iz posebnog fonda, oporezuje samo u Republici Hrvatskoj.

Međutim, pojedine države, sukladno komentaru br. 27. članka 18. OECD-ovog Modela ugovora o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja, smatraju kako su mirovine isplaćene iz javnog mirovinskog sustava koji je sastavni dio sustava socijalnog osiguranja, slične državnim mirovinama. Te države tvrde kako bi država izvora, tj. država iz koje se mirovina isplaćuje, trebala imati pravo na oporezivanje svih takvih mirovina. Mnogi ugovori koje sklapaju takve države sadrže odredbe u korist tog mišljenja, ponekad uključujući i ostale isplate provedene prema zakonima o socijalnom osiguranju države izvora. Države ugovornice koje dijele ovo mišljenje mogu dvostrano dogovoriti uvođenje dodatnog stavka kojim se državi izvora daje pravo oporezivanja isplata provedenih prema njezinim zakonima o socijalnom osiguranju⁴. Ako država čiji je rezident primatelj takve isplate

4 Prema komentaru br. 28. članka 18. OECD-ovog Modela ugovora o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja „socijalno osiguranje” se općenito odnosi na sustav obvezatne zaštite koji država ustrojava kako bi svojim stanovnicima omogućila minimalnu razinu prihoda ili mirovinskih koristi ili ublažila financijske posljedice događaja kao što je nezaposlenost, ozljede na radu, bolest ili smrt. Zajednička odlika sustava socijalnog osiguranja jest u tome da iznos zajamčenih isplata određuje država. Isplate koje ova odredba može pokrivati uključuju mirovine od radnog staža koje su na raspolaganju široj javnosti uključenoj u državni mirovinski sustav, starosne mirovine, kao i naknada nezaposlenima, invalidnine, porodična naknada, isplate supružnicima i članovima obitelji koji

primjenjuje metodu izuzimanja, isplate će biti oporezive jedino u državi izvora dok države koje koriste metodu uračunavanja poreza mogu oporezivati te isplate i odobravati umanjenje porezne obveze za porez koji je već plaćen u državi izvora (što je u pravilu u ugovorima uređeno člankom 23.).

Osim obvezatnih sustava socijalnog osiguranja postoje i privatni mirovinski sustavi koje nalazimo u raznolikim pravnim oblicima, na primjer mogu biti u obliku štednih računa u banci, osobnih investicijskih fondova ili osobnih polica životnog osiguranja, a zajednička odlika im je u pravilu povlašten porezni tretman do određene visine iznosa uplaćenih doprinosa. Prema Modelu pravo oporezivanja tih isplata imala bi zemlja rezidentnosti primatelja.

I Republika Hrvatska primjenjuje navedeno izuzeće sa nekoliko država (Njemačka, Nizozemska, Belgija, Danska...), te je u Ugovorima o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja sa tim državama način oporezivanja mirovina uređen drugačije, i to u pravilu na način da **država u kojoj je mirovina zarađena, ako se mirovina isplaćuje/dobiva preko zakonskog socijalnog osiguranja, ima pravo oporezivanja takve mirovine**, odnosno ta se mirovina oporezuje u državi izvora. U tom slučaju dakle porezni obveznici rezidenti Republike Hrvatske nisu obvezni plaćati predumjere poreza na dohodak po osnovi takve mirovine ostvarene u inozemstvu jer će se ta mirovina oporezivati u zemlji koja tu mirovinu isplaćuje. Međutim svaki Ugovor je potrebno pojedinačno razmotriti, a kratke izvratke iz tih Ugovora donosimo u nastavku:

- Prema Ugovoru s **Belgijom** mirovine i druga slična primanja plaćeni rezidentu države ugovornice po osnovi prijašnjeg nesamostalnog rada oporezuju se samo u toj državi. Međutim, mirovine i druge naknade, povremene ili stalne, koje se isplaćuju u skladu s propisima o socijalnom osiguranju države ugovornice mogu se oporezivati u toj državi ugovornici, odnosno državi izvora. Ova odredba također se odnosi i na mirovine i naknade koje se plaćaju u okviru javnih programa koje organizira država ugovornica za nadopunjavanje korisnih učinaka takvog zakonodavstva.
- Prema Ugovoru s **Danskom** plaćanja koje fizička osoba, kao rezident države ugovornice, primi na temelju zakona o socijalnom osiguranju druge države ugovornice ili na temelju nekog drugog plana fondova osnovanih od strane te druge države ili njezine lokalne vlasti, mogu se oporezivati u toj drugoj državi, odnosno državi izvora.

Nadalje, mirovine i druga slična primanja ostvarena u državi ugovornici bilo da su isplaćena rezidentu druge države ugovornice u odnosu na prošli nesamostalni rad ili ne, oporezuju se samo u drugoj državi ugovornici, odnosno državi rezidentnosti. Međutim, mirovine i druga slična primanja mogu se oporezivati u prvo spomenutoj državi, odnosno državi izvora, ako:

- a) su doprinosi od strane korisnika uplaćeni u mirovinski plan bili izuzeti od korisnikova oporezivog dohotka u prvo spomenutoj državi ugovornici, odnosno državi izvora, prema propisima te države ili
- b) doprinosi plaćeni od strane poslodavca nisu bili oporezivi dohodak korisnika u prvo spomenutoj državi ugovornici, odnosno državi izvora, prema propisima te države.

Smatra se da su mirovine ostvarene u državi ugovornici, ako su isplaćene od strane mirovinskog fonda ili slične institucije koja pruža mirovinske planove u kojima pojedinci mogu sudjelovati kako bi

osigurali umirovljeničke povlastice, pod uvjetom da su ti mirovinski fondovi ili slične institucije osnovane, priznate u porezne svrhe i kontrolirane u skladu s propisima te države.

- Prema Ugovoru s **Finskom** mirovine i druga slična primanja isplaćena rezidentu države ugovornice po osnovi prijašnjeg radnog odnosa oporezuju se samo u toj državi, odnosno državi rezidentnosti.
- Iznimno, mirovina što ih fizičkoj osobi isplati država ugovornica ili njezina društveno politička zajednica ili, kad je riječ o Finskoj, njezino statutarno tijelo, iz budžeta ili iz posebnih sredstava, oporezuju se samo u drugoj državi ugovornici. Takve mirovine oporezuju se samo u drugoj državi ugovornici ako je primalac državljanin i rezident te države.
- Mirovina što je fizička osoba ostvari radom koji je u vezi s privrednom djelatnošću države ugovornice ili njezine društveno - političke zajednice ili, kad je riječ o Finskoj, njezina statutarnog tijela oporezuje se samo u državi ugovornici čiji je rezident fizička osoba.
- Iznimno, plaćanja prema planu javnog socijalnog osiguranja države ugovornice mogu se oporezivati u toj državi, odnosno državi izvora.
- Prema Ugovoru s **Južnoafričkom Republikom** mirovine i druga slična primanja i anuiteti nastali u državi ugovornici i plaćeni rezidentu druge države ugovornice, mogu se oporezivati u prvo spomenutoj državi, odnosno državi izvora. Izraz "anuitet" znači određeni iznos koji se plaća na periodičnoj osnovi u određeno vrijeme, za života ili za određeno vremensko razdoblje uz obvezu izvršenja plaćanja, u zamjenu za odgovarajuću i punu novčanu naknadu. Mirovine koje plaća država ugovornica ili njezin politički podređen dio ili njezino tijelo lokalne samouprave i uprave ili što se iz fondova te države ili njezinog politički podređenog dijela ili njezinog tijela lokalne samouprave i uprave plaćaju nekoj fizičkoj osobi za usluge učinjene toj državi ili njezinoj tijelu lokalne samouprave i uprave oporezuju se samo u toj državi. Te mirovine, međutim, oporezuju se samo u drugoj državi ugovornici ako je fizička osoba rezident i državljanin te države.
- Prema Ugovoru s **Kanadom** mirovine nastale u državi ugovornici i plaćene rezidentu druge države ugovornice, mogu se oporezivati u toj drugoj državi, odnosno državi rezidentnosti.
- Mirovine nastale u državi ugovornici i plaćene rezidentu druge države ugovornice, također se mogu oporezivati u državi u kojoj su nastale, odnosno državi izvora, i to u skladu sa zakonom te države, ali će od ukupnog iznosa tih mirovina plaćenih u bilo kojoj godini rezidentu druge države ugovornice, prvo spomenuta država, odnosno država izvora, izuzeti od oporezivanja iznos od dvanaest tisuća kanadskih dolara ili njegovu protuvrijednost u hrvatskoj valuti. Međutim, u slučaju periodičnih isplata mirovina tako razrezan porez ne smije biti veći od 15% od bruto iznosa takvih isplata u dotičnoj kalendarskoj godini koje prelaze iznos od dvanaest tisuća kanadskih dolara ili njegovu protuvrijednost u hrvatskoj valuti. Nadležna tijela država ugovornica mogu se, ako se ukaže potreba za time, dogovoriti o preinaci tog iznosa, koja bi bila ishod monetarnih ili ekonomskih kretanja. Za potrebe ovog članka izraz "mirovine" ne uključuje beneficije stečene propisima o socijalnom osiguranju države ugovornice.
- Unatoč tome:
 - a) ratne mirovine i potpore (uključujući mirovine i potpore plaćene ratnim veteranima, ili plaćene za ratom pretrpljene štete ili povrede) nastale u državi ugovornici i

nadžive nositelja mirovine, naknada za bolovanje, socijalna ispomoc i obiteljske mirovine koje isplaćuje država ili javna tijela ustrojena za razdiobu navedenih sredstava.

plaćene rezidentu druge države ugovornice, izuzimaju se od oporezivanja u toj drugoj državi; odnosno državi rezidentnosti i

- b) beneficije stečene propisima o socijalnom osiguranju države ugovornice i plaćene rezidentu druge države ugovornice, oporezuju se samo u prvospomenutoj državi, odnosno državi izvora.
- Prema Ugovoru s **Kinom** mirovine i druge slične naknade koje ostvaruje i prima rezident države ugovornice kao naknadu za ranije zaposlenje oporezuju se samo u toj državi ugovornici. Međutim, neovisno o tim odredbama, mirovine i druga slična plaćanja isplaćena od strane Vlade jedne države ugovornice ili njezinih lokalnih tijela po sustavu javnog socijalnog osiguranja te države, oporezuju se samo u toj državi ugovornici, odnosno državi izvora.
- Prema Ugovoru s **Makedonijom** mirovine i druga slična primanja plaćeni rezidentu države ugovornice po osnovi prijašnjeg nesamostalnog rada oporezuju se samo u toj državi, odnosno državi rezidentnosti. Neovisno o tim odredbama, mirovine i druga slična plaćanja koja isplati Vlada države ugovornice ili njezino tijelo lokalne samouprave i uprave u okviru javnog osiguranja koje je dio sustava socijalne skrbi te države ugovornice oporezuju se samo u toj državi, odnosno državi izvora.
- Prema Ugovoru s **Mauricijusom** mirovine i druga slična primanja koja nastaju u državi ugovornici a isplaćene su rezidentu druge države ugovornice s obzirom na njegovo prijašnje zaposlenje, bit će oporezive samo u toj drugoj državi odnosno državi rezidentnosti. Iznimno, mirovine i druge naknade isplaćene u okviru državnog programa, koji je dio sustava socijalnog osiguranja države ugovornice ili njezinih tijela lokalne uprave i samouprave, bit će oporezive samo u toj državi, odnosno državi izvora.
- Prema Ugovoru s **Nizozemskom** mirovine i druga slična primanja isplaćeni rezidentu države ugovornice po osnovi prijašnjeg nesamostalnog rada i drugi anuiteti oporezuju se samo u toj državi. Međutim, mirovine i druga plaćanja isplaćena prema odredbama sustava socijalnog osiguranja države ugovornice rezidentu druge države ugovornice moгу se oporezivati u prvospomenutoj državi, odnosno državi izvora.
- Prema Ugovoru s **Njemačkom** mirovine i druga slična primanja, koja se rezidentu države ugovornice isplaćuju iz druge države ugovornice, oporezuju se samo u prvospomenutoj državi, odnosno državi rezidentnosti. Primanja koja rezident jedne države ugovornice dobiva od zakonskog socijalnog osiguranja druge države ugovornice mogu se, neovisno o tome, oporezivati samo u toj drugoj državi, odnosno državi izvora.
- Prema Ugovoru s **Omanom** mirovine i druga slična primanja isplaćena rezidentu države ugovornice s obzirom na njegov prijašnji nesamostalni rad, oporezuju se samo u toj državi, odnosno državi rezidentnosti. Neovisno o tim odredbama, isplaćene mirovine i druga plaćanja u okviru javnog plana koji je dio sustava socijalnog osiguranja države ugovornice, oporezuje se samo u toj državi, odnosno državi izvora.
- Prema Ugovoru s **Poljskom** mirovine i druga slična primanja plaćeni rezidentu države ugovornice po osnovi prijašnjeg nesamostalnog rada oporezuju se samo u toj državi. Neovisno o tim odredbama, mirovine i druga slična plaćanja koja isplati Vlada države ugovornice ili njezino tijelo lokalne samouprave i uprave u okviru javnog osiguranja koje je dio sustava socijal-

ne skrbi te države ugovornice oporezuju se samo u toj državi, odnosno državi izvora.

- Prema Ugovoru sa **San Marinom** mirovine i druga slična primanja isplaćena rezidentu države ugovornice s obzirom na njegov prijašnji nesamostalni rad, oporezuju se samo u toj državi. Te se odredbe ne primjenjuju ako primatelj, s obzirom na taj dohodak nije bio oporezovan u državi čiji je rezident, sukladno zakonima te države. U tom slučaju takav se dohodak oporezuje u državi u kojoj je nastao. Međutim, mirovine i druga slična primanja koja isplati država ugovornica sukladno odredbama zakona o socijalnom osiguranju, oporezuju se isključivo u toj državi, odnosno državi izvora.
- Prema Ugovoru sa **Švedskom** mirovine i druga slična primanja oporezuju se samo u državi ugovornici čiji je rezident primalac takove mirovine ili primanja. Iznimno, mirovina koju fizičkoj osobi isplati država ugovornica ili njezina društveno-politička zajednica iz budžeta ili iz posebnih fondova oporezuje se samo u toj državi, odnosno državi izvora. Takva se mirovina oporezuje samo u drugoj državi ugovornici ako je primalac državljanin ili rezident te države. Mirovina koju fizička osoba ostvari radom u vezi sa privrednom djelatnošću jedne od država ugovornica ili njezine društveno-političke zajednice oporezuje se samo u državi ugovornici čiji je rezident fizička osoba. Iznimno, plaćanja izvršena prema sistemu javnog socijalnog osiguranja države ugovornice moгу se oporezivati u toj državi, odnosno državi izvora.

Iz citiranih odredbi pojedinih Ugovora razvidno je da se koriste dvije mogućnosti oporezivanja mirovina u zemlji izvora:

- mogu se oporezivati
- oporezuju se isključivo ili samo u toj državi.

Prema broju 6. Komentara članka 23. i 23.b OECD-ovog Modela navodi se da riječi „biti oporezivi jedino“ u državi ugovornici onemogućuju drugu državu ugovornicu u oporezivanju, time izbjegavajući dvostruko oporezivanje. Shodno tome, Republika Hrvatska nema pravo oporezivanja mirovina koje se isplaćuju po sistemu javnog socijalnog osiguranja iz Kine, Makedonije, Mauricijusa, Njemačke, Omana, Poljske i San Marina.

U drugom slučaju, kad se koristi izraz „moгу se oporezivati“ ne daje se isključivo pravo oporezivanja jednoj državi ugovornici, već u ovakvom slučaju mirovine mogu oporezivati obje države ugovornice, ali da bi se izbjeglo dvostruko oporezivanje država rezidentnosti mora odobriti poreznu olakšicu, odnosno u pravilu uračunati porez plaćen u zemlji izvora. U slučaju tuzemnog zakonodavstva Republike Hrvatske, budući da je Zakonom i Pravilnikom o porezu na dohodak propisana metoda uračunavanja poreza plaćenog u inozemstvu u godišnjem obračunu poreza na dohodak temeljem podnesene godišnje porezne prijave, **pri isplati mirovina po sistemu javnog socijalnog osiguranja iz Belgije, Danske, Finske, Južnoafričke Republike, Nizozemske i Švedske neće se plaćati predumak poreza na dohodak, ali će ti porezni obveznici morati podnijeti godišnju poreznu prijavu i u istoj iskazati mirovinu iz inozemstva** (i ostale dohotke od nesamostalnog rada ako su ih ostvarili te ostale primitke ako su za iste obvezni podnijeti godišnju poreznu prijavu) a u poreznu obvezu uračunat će im se porez plaćen u inozemstvu sukladno članku 82. Pravilnika o porezu na dohodak.

Vrlo važno kod utvrđivanja prava oporezivanja jest i određenje **rezidentnosti** fizičke osobe koja ostvaruje mirovinu. Prema članku 3. i 4. Zakona rezident je fizička osoba koja u Republici Hrvatskoj ima prebivalište ili uobičajeno boravište, a ujedno i fizička osoba koja u Republici Hrvatskoj nema prebivalište ni uobičajeno boravište, a za-

poslena je u državnoj službi Republike Hrvatske i po toj osnovi prima plaću. Odredbama članka 38. Općeg poreznog zakona (Narodne novine, broj 147/08 i 18/11) propisano je što se smatra prebivalištem i uobičajenim boravištem. Sukladno tim odredbama, porezni obveznik ima prebivalište ondje gdje ima stan u vlasništvu ili posjedu neprekidno najmanje 183 dana u jednoj ili u dvije kalendarske godine, pri čemu boravak u stanu nije obavezan. Uobičajenim boravištem smatra se stalan ili vremenski povezan boravak u trajanju od najmanje 183 dana u jednoj ili dvije kalendarske godine.

Međutim, u slučajevima kada dvije države (država rezidentnosti i država izvora) sukladno tuzemnim propisima jednu te istu osobu smatraju svojim rezidentom, primjenjuje se pravilo iz Ugovora o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja. Rezidentnost se, u pravilu, u Ugovorima definira na sljedeći način:

- Izraz »rezident države ugovornice« označava svaku osobu koja prema propisima države ugovornice podliježe oporezivanju na temelju svoga prebivališta, boravišta, mjesta sjedišta uprave ili nekog drugog obilježja sličnog značenja kao i tu državu, sva njezina politička područja i tijela lokalne uprave i samouprave. Ovaj izraz, međutim, ne obuhvaća osobu koja podliježe oporezivanju u toj državi samo s dohotkom iz izvora u toj državi ili imovinom koja se u njoj nalazi.
- Ako je prema navedenim odredbama fizička osoba rezident obiju država ugovornica, onda se njezin status određuje na sljedeći način:
 - a) smatrat će se rezidentom one države u kojoj ima prebivalište; ako ima prebivalište u objema državama, smatrat će se rezidentom samo one države s kojom ima uže osobne i gospodarske veze (središte životnih interesa);
 - b) ako se ne može odrediti u kojoj državi ima središte životnih interesa ili ako nema prebivalište ni u jednoj državi, smatrat će se rezidentom samo one države ugovornice u kojoj ima uobičajeno boravište;
 - c) ako osoba ima uobičajeno boravište u objema državama ili ga nema ni u jednoj od njih, smatrat će se rezidentom samo one države ugovornice čiji je državljanin;
 - d) ako je osoba državljanin obiju država ili nije državljanin nijedne od njih, nadležna tijela država ugovornica odlučit će o tome međusobnim dogovorom.

Ako Republika Hrvatska s državom koja isplaćuje mirovine ne primjenjuje Ugovor o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja, tada se status rezidentnosti uređuje u cijelosti domaćim poreznim propisima, odnosno Općim poreznim zakonom, a porezne obveze utvrđuju se u potpunosti sukladno Zakonu i Pravilniku.

3. Doprinosi za obvezna osiguranja po osnovi inozemnih mirovina

Prema članku 6. stavku 1. točki 10. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju (Narodne novine, broj 150/08, 94/09, 153/09, 71/10, 139/10, 49/11 i 22/12) na obvezno zdravstveno osiguranje se osiguravaju i stječu status osiguranika korisnici mirovine i invalidnine koji to pravo ostvaruju isključivo od stranog nositelja mirovinskog i invalidskog osiguranja, ako međunarodnim ugovorom o socijalnom osiguranju nije drukčije određeno, ukoliko imaju prebivalište ili odobren stalni boravak u Republici Hrvatskoj.

Člancima 130. do 134. Zakona o doprinosima (Nar. nov., br. 84/08, 152/08, 94/09, 18/11 i 22/12) uređuje se obveza plaćanja doprinosa za osiguranike po osnovi mirovine ili invalidnine iz inozemstva, te se propisuje da je osiguranik po osnovi mirovine ili invalidnine iz

inozemstva obveznik plaćanja doprinosa za osobno osiguranje i to doprinosa za zdravstveno osiguranje.

Mjesečna osnovica za obračun doprinosa je iznos mirovine ili invalidnine, ali ne može biti niža od najniže mjesečne osnovice niti viša od iznosa prosječne plaće.

Prema navedenoj osnovici obračunava se doprinos za zdravstveno osiguranje:

- po stopi od 15% za razdoblje osiguranja zaključno s 30. travnja 2012.
- po stopi od 13% za razdoblje osiguranja od 1. svibnja 2012.

Obvezu doprinosa i mjesečni iznos doprinosa za zdravstveno osiguranje te razdoblje na koje se obveza odnosi utvrđuje Porezna uprava rješenjem, a rješenje se donosi za svako obračunsko razdoblje (kalendarsku godinu) u kojemu postoji status osiguranika.

Mjesečne obveze doprinosa utvrđene rješenjem, koje dospijevaju na naplatu do 15. u mjesecu za prethodni mjesec, konačna su obveza doprinosa i vrijede do prestanka osiguranja ili do promjene osnove osiguranja, a najdulje do posljednjeg dana u godini na koju se obveza donosi.

Podatak o iznosu mirovine i invalidnine osiguranik dokazuje u postupku prijave na osiguranje, odnosno u postupku utvrđivanja statusa u obveznom zdravstvenom osiguranju. Mirovina ili invalidnina koja se zaprimi u inozemnoj valuti preračunava se u kunsku vrijednost prema srednjem tečaju Hrvatske narodne banke na dan stjecanja svojstva osiguranika. Porezna uprava može, na zahtjev osiguranika ili po službenoj dužnosti, utvrditi novi iznos osnovice s početkom primjene za godinu koja slijedi iza godine u kojoj je promjena nastala, ako se:

- 1) promijeni iznos mirovine ili invalidnine i to za više od 5% u odnosu na iznos mjesečne osnovice utvrđene sukladno stavku 2. ovoga članka,
- 2) promijeni srednji tečaj kune za inozemnu valutu u kojoj se isplaćuje mirovina ili invalidnina za više od 5% u odnosu na iznos mjesečne osnovice utvrđene sukladno stavku 2. ovoga članka.

U Uputi Središnjeg ureda Porezne uprave, Klasa: 410-01/12-01/224, Ur.broj: 513-07-21-01/12-21, od 5. ožujka 2012., napominje se da Porezna uprava obvezu doprinosa osiguranicima po osnovi mirovine i invalidnine iz inozemstva utvrđuje isključivo na temelju podataka o svojstvu osiguranika s navedene osnove što ih je, sukladno odredbi članka 226. Zakona o doprinosima, dostavio Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje. Navedeno znači da je, u slučaju upita korisnika mirovine ili invalidnine iz inozemstva, koja se odnose na:

- obvezu osiguranja po navedenoj osnovi,
 - primjenu odredaba međudržavnih ugovora o socijalnom osiguranju i
 - ostala statusna pitanja,
- nadležan Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje.

Napominjemo da za navedeni doprinos porezni obveznici, odnosno umirovljenici, ne mogu u tijeku poreznog razdoblja umanjivati dohodak pri obračunu predjuma poreza na dohodak, već se umajenje može iskoristiti u godišnjem obračunu poreza na dohodak na temelju podnesene godišnje porezne prijave.

Nadalje, odredbama članka 134.a do 134.d Zakona o doprinosima, uređuju se pitanja plaćanja obveze dodatnog doprinosa za zdravstveno osiguranje za korisnike mirovine. Tako je propisana obveza dodatnog doprinosa za zdravstveno osiguranje isključivo za osiguranika po osnovi korisnika mirovine po propisima o mirovinskom osiguranju Republike Hrvatske (obvezno osigurana osoba iz članka 6.

stavak 1. točka 9. Zakona o zdravstvenom osiguranju). Osnovica za obračun doprinosa jest mirovina, odnosno primitak koji se fizičkoj osobi - umirovljeniku isplaćuje po osnovi prava **iz obveznog mirovinskog osiguranja Republike Hrvatske** (osim invalidske mirovine zbog profesionalne nesposobnosti za rad koja se isplaćuje umirovljenicima obvezno osiguranim po osnovi radnog odnosa ili obavljanja samostalne djelatnosti).

istićemo...

S obzirom na navedeno **ne postoji obveza** dodatnog doprinosa za zdravstveno osiguranje po osnovi mirovina ili invalidnina što ih isplaćuju strani nositelji mirovinskog i invalidskog osiguranja.

4. Neoporezive mirovine, neoporezivi dio dohotka za umirovljenike i ostale porezne olakšice

Zakonom su propisani primici koji se ne smatraju dohotkom odnosno primici na koje se ne plaća porez na dohodak, a između ostalog to su:

- izravne uplate premije osiguranja za dokup dijela doživotne mirovine određene prema Zakonu o mirovinskom osiguranju kojeg bi osiguranik ostvario da je navršio određenu starosnu dob i/ili određeni mirovinski staž, a koje uplaćuju poslodavci za svoje radnike u vrijeme njihovog umirovljenja,
- obiteljske mirovine koje djeca ostvaruju nakon smrti roditelja prema Zakonu o mirovinskom osiguranju i Zakonu o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji,
- novčani dodaci uz mirovinu koje umirovljenicima isplaćuju jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, na temelju svojih općih akata i za koje su sredstva planirana u proračunima tih jedinica,
- primici po osnovi osiguranja stvari, odgovornosti, života i imovine. Primici po osnovi životnog osiguranja i dobrovoljnog mirovinskog osiguranja smatraju se dohotkom ako su premije toga osiguranja bile porezno priznati izdatak,
- premije dobrovoljnoga mirovinskog osiguranja koje poslodavac uplaćuje u korist svojeg radnika, uz njegov pristanak, tuzemnom dobrovoljnom mirovinskom fondu, koji je registriran u skladu s propisima koji uređuju dobrovoljno mirovinsko osiguranje, do visine 500,00 kuna za svaki mjesec poreznog razdoblja, odnosno ukupno do 6.000,00 kuna godišnje.

Zakonom je propisano i da se primicima po osnovi nesamostalnog rada ne smatraju, odnosno da ne podliježu oporezivanju, iznosi koje isplaćuje Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje i to između ostalog zaštitni dodatak uz mirovinu planiran u državnom proračunu ili proračunu jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Nadalje, porezni obveznici imaju pravo na neoporezivi dio dohotka koji iznosi 2.200,00 kuna mjesečno (osnovni osobni odbitak), a rezidentima se kod ostvarene mirovine na temelju prijašnjih uplata obveznih doprinosa za mirovinsko osiguranje i na temelju prijašnjih uplata premija osiguranja za dokup dijela mirovine na teret poslodavca, priznaje osobni odbitak u visini ukupne mirovine ostvarene u poreznom razdoblju, najmanje 2.200,00 kuna, a najviše do 3.400,00 kuna mjesečno, u skladu s člankom 36. Zakona. Isto se priznaje i za porezne obveznike koji ostvaruju mirovinu iz inozemstva.

Rezidenti, pa tako i umirovljenici, mogu uvećati osobni odbitak u visini:

- 0,3 osnovnoga osobnog odbitka za poreznog obveznika, svakog uzdržavanog člana uže obitelji i svako dijete, ako su osobe s invaliditetom, ili
- 1,0 osnovnoga osobnog odbitka za poreznog obveznika, svakog uzdržavanog člana uže obitelji i svako dijete, ako su osobe kojima je rješenjem, na temelju posebnih propisa, utvrđena invalidnost po jednoj osnovi 100% i/ili koji radi invalidnosti imaju, na temelju posebnih propisa, pravo na tuđu pomoć i njegu, s tim da se isti izračunava od osnovice 2.200,00 kuna za svaki mjesec poreznog razdoblja za koji se utvrđuje porez.

Također, rezidentima koji imaju prebivalište i borave na područjima posebne državne skrbi i brdsko-planinskim područjima utvrđenim posebnim zakonima, priznaje se uvećani osnovni osobni odbitak i to u visini:

- 1) 3.840,00 kuna mjesečno, za porezne obveznike koji imaju prebivalište i borave na području posebne državne skrbi prve skupine,
- 2) 3.200,00 kuna mjesečno, za porezne obveznike koji imaju prebivalište i borave na području posebne državne skrbi druge skupine,
- 3) 2.400,00 kuna mjesečno, za porezne obveznike koji imaju prebivalište i borave na području posebne državne skrbi treće skupine i brdsko-planinskim područjima.

Umirovljenici-rezidenti koji imaju prebivalište i borave na područjima posebne državne skrbi i brdsko-planinskim područjima mogu izabrati osnovni osobni odbitak koji je za njih povoljniji, primjerice, ako imaju prebivalište i borave na području posebne državne skrbi treće skupine i ostvaruju mirovinu veću od 2.400,00 kuna, tada neće koristiti uvećani osobni odbitak propisan za porezne obveznike koji imaju prebivalište i borave na području posebne državne skrbi treće skupine, već osobni odbitak u visini mirovine propisan člankom 36. Zakona, najviše do 3.400,00 kuna. Dok ako imaju prebivalište i borave na području posebne državne skrbi prve skupine tada će koristiti uvećani osobni odbitak propisan u visini 3.840,00 kuna.

Rezidentima se osobni odbitak za uzdržavane članove uže obitelji i djecu utvrđuje prema uvećanom osnovnom osobnom odbitku iz članka 54. Zakona primjenom faktora 0,5 za uzdržavane članove uže obitelji, a za uzdržavanu djecu: 0,5 za prvo dijete, 0,7 za drugo, 1,0 za treće, 1,4 za četvrto itd. (iz članka 36. stavka 2. točke 1. i 2. Zakona) ako ti članovi uže obitelji i djeca imaju prebivalište i borave na područjima posebne državne skrbi ili imaju prebivalište i borave na brdsko-planinskim područjima. Također, rezidentima se osobni odbitak za vlastitu invalidnost i/ili invalidnost uzdržavanih članova uže obitelji i/ili djece, ako imaju prebivalište i borave na područjima posebne državne skrbi ili ako imaju prebivalište i borave na brdsko-planinskim područjima, utvrđuje prema uvećanom osnovnom osobnom odbitku primjenom faktora 0,3 ili 1,0 (iz članka 36. stavka 2. točke 3. i 4. Zakona).

Potrebno je napomenuti da rezidenti mogu koristiti uvećani osobni odbitak iz članka 54. Zakona samo u godišnjem obračunu poreza na dohodak na temelju podnesene godišnje porezne prijave, a tijekom poreznog razdoblja pri utvrđivanju predjuma dohotka od nesamostalnog rada priznaje se osobni odbitak u visini 2.200,00, odnosno za umirovljenika do 3.400,00 kuna mjesečno (iz članka 36. stavka 1. i 2. Zakona).

Nadalje, fizičke osobe kojima je po posebnom propisu rješenjem utvrđen status hrvatskoga ratnoga vojnog invalida iz Domovinskog rata, ne plaćaju porez na dohodak od nesamostalnog rada i miro-

vina razmjerno stupnju utvrđene invalidnosti, u skladu s člankom 53. stavkom 1. Zakona. Što primjerice znači da ako je umirovljeniku utvrđena mjesečna obveza poreza na dohodak i prireza 500,00 kuna, a rješenjem mu je utvrđen status hrvatskog ratnog vojnika invalida (HRVI) sa 60%-tim invaliditetom, tada će njegova ukupna mjesečna porezna obveza biti umanjena za 60%, odnosno za 300,00 kuna. Ovu poreznu olakšicu porezni obveznici mogu koristiti ili pri utvrđivanju mjesečnih predujmova od nesamostalnog rada u tijeku poreznog razdoblja ako su status HRVI-a upisali u svoju poreznu karticu koja se nalazi kod poslodavca odnosno isplatitelja mirovine ili samog poreznog obveznika za mirovine iz inozemstva, ili u godišnjem obračunu poreza na dohodak na temelju podnesene godišnje porezne prijave pri čemu poreznoj prijavi moraju priložiti presliku rješenja o utvrđenom statusu HRVI-a.

5. Oporezivanje dohotka od dobrovoljnog mirovinskog osiguranja

Kao treći dio štednje za starost u mirovinskom sustavu Republike Hrvatske na raspolaganju je i treći stup mirovinskog osiguranja. Osnovne značajke tog osiguranja su što je to osiguranje dobrovoljne naravi kojemu pojedinac može i ne mora pristupiti, a može izići iz njega kada želi. U Hrvatskoj se provodi kao produženo osiguranje nakon prestanka obveznog mirovinskog osiguranja generacijske solidarnosti u sklopu Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje i kao dobrovoljno mirovinsko osiguranje u sklopu dobrovoljnih mirovinskih fondova.

Osnivanje obveznih i dobrovoljnih mirovinskih fondova, u sklopu obveznog mirovinskog osiguranja na temelju individualne kapitalizirane štednje i dobrovoljnoga mirovinskog osiguranja na temelju individualne kapitalizirane štednje, osnivanje i poslovanje mirovinskih društava za upravljanje mirovinskim fondovima, osnivanje Središnjega registra osiguranika, te osnivanje Agencije za nadzor mirovinskih fondova i osiguranja uređeno je Zakonom o obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima⁵, dok se Zakonom o mirovinskim osiguravajućim društvima i isplati mirovina na temelju individualne kapitalizirane štednje⁶ uređuje osnivanje i poslovanje mirovinskih osiguravajućih društava, koja isplaćuju mirovine u sklopu obveznoga mirovinskog osiguranja na temelju individualne kapitalizirane štednje i mirovine i druga mirovinska davanja u sklopu dobrovoljnoga mirovinskog osiguranja na temelju individualne kapitalizirane štednje, te mirovine i njihova isplata u sklopu obveznog i dobrovoljnoga mirovinskog osiguranja na temelju individualne kapitalizirane štednje.

Prilikom isplata osiguravajuće svote po osnovi dobrovoljnog mirovinskog osiguranja (III. stup), u svezi poreznog tretmana, mogući su sljedeći slučajevi:

- ako je premije dobrovoljnog mirovinskog osiguranja uplaćivao sam porezni obveznik na svoj teret i nije po toj osnovi koristio porezne olakšice koje su bile propisane do 30. lipnja 2010., tada isplata osigurane svote nije oporeziva;
- ako je premije dobrovoljnog mirovinskog osiguranja uplaćivao sam porezni obveznik na svoj teret i po toj osnovi koristio porezne olakšice koje su bile propisane od 1. srpnja 2001. do

30. lipnja 2010.⁷, tada je isplata osigurane svote oporeziva a utvrđuje se kao dohodak od osiguranja u visini iskorištenih olakšica. Predujam poreza na dohodak od osiguranja plaća se po stopi od 12% uvećan za prirez porezu na dohodak.

Od 1. srpnja 2010. propisana je nova olakšica za uplate u III. stup do visine od 500,00 kuna mjesečno koje poslodavac, odnosno isplatitelj primitka ili porezni obveznik koji obavlja samostalnu djelatnost na svoj teret uplaćuje za svoje radnike ili sebe osobno. Takve uplate ne smatraju se plaćom te su oslobođene oporezivanja, a uplatitelju (poslodavcu odnosno fizičkoj osobi koja obavlja samostalne djelatnosti) se priznaju kao rashod odnosno izdatak. U tom slučaju kod isplate osigurane svote osiguraniku (umirovljeniku) se utvrđuje dohodak od osiguranja u visini uplata koje su bile oslobođene oporezivanja i plaća predujam poreza na dohodak od osiguranja po stopi od 12% uvećan za prirez porezu na dohodak.

ističemo...

Budući da su se premije dobrovoljnog mirovinskog osiguranja mogle priznati kao porezna olakšica samo ako su uplaćene u tuzemstvu, odnosno tuzemnim osigurateljima, iz toga proizlazi **da primici iz inozemstva po osnovi dobrovoljnog mirovinskog osiguranja NISU oporezivi sukladno tuzemnim propisima.**

⁵ Zakon o obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima (Narodne novine, broj 49/99, 63/00, 103/03, 177/04, 71/07, 124/10 i 114/11)

⁶ Zakon o mirovinskim osiguravajućim društvima i isplati mirovina na temelju individualne kapitalizirane štednje (Narodne novine, broj 106/99, 63/00, 107/07 i 114/11)

⁷ Člankom 12. stavkom 9. Zakona o porezu na dohodak (Narodne novine, broj 177/04 i 73/08) bilo je propisano da se izdacima pri utvrđivanju dohodaka rezidenata smatraju i tijekom poreznog razdoblja u tuzemstvu uplaćene premije životnog osiguranja koje imaju obilježje štednje, dopunskog i privatnoga zdravstvenog osiguranja te dobrovoljnoga mirovinskog osiguranja tuzemnim osigurateljima do visine 1.000,00 kuna za svaki mjesec poreznog razdoblja, a najviše do 12.000,00 kuna godišnje uz dio osobnog odbitka za zdravstvene usluge i stambene potrebe. Od 1. srpnja 2010. Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dohodak (Narodne novine, broj 80/10) ukinute su navedene porezne olakšice.